

N: 1

9° 1419. Något om äldres tidens ^{kon o' fjälskata 2° 1.} Myötkhuskalving¹
En ko hon går dräktig 9 månadar Småland
och 5 dagar. Samma som 40. veker Allbr lid
från den dag som koen är betäckt. Vindanda
nu påstås att kalven ej börjer
växa för än på 14. så om koen på
med. så går det längre tid än vad
har nämt är. när nu koen kapper
kalvat. så myötkar hon råmyötk
som är gul. till färjen. den kan
vara dello. tjockare och dellstön-
nare. är den tjock så är den mindre
å gulare. är den ljusare så är den
mera myötken anses rålig 9. måt.
eller de 9 gånger först efter kalvningen.
i den gamla vidskryfliga tiden skulle
de ej sälja eller tärna bort någon
myötk så länge som den var rålig för
då trode de att de gjorde kuoteri med myötken

G. S. Olofsson

råmyötk bakas pankaka med $\frac{1}{3}$ del råmyötk
 $\frac{2}{3}$ delar vanlig myötk. såsom kryddor användes
kaddemumha socker och mandel allt efter smak
samt ägg. detta samman vispas i en kruka
slås. i koppabankar bläck eller andra lämpliga
bak former. Sättes in i bakugn vid sakta
värme här står de tills de bliva lagom
bakta. så har man råmyötkpankaka.
en sorts råmyötkpankaka som kallas
kalvadans. tillsättningen av myötker
på samma sätt. fastt man håller den
tillsatta. uti en metall eller en sten eller
krukka lagom fyll. som sättes ned i
en litt hälften fylld gryta med vatten
denna gryta sättes öfver elden så att
den sakta kokar. när det hafver kokat
så länge myötker hafver fastnat
så hafver man kallva dans som är god

ost pankaka. till kanelbunkes rymd åtgår 5. kanner
mjölk som slås uti en kittel. som upvarmas
något mer än patta varro. här inröres mjölk.
ostlöje när det har stått tillo mjölken har
locknat. så rörs den varpant om med
handen. när den ställt ytterliga en stund
så tages ett dörslag. ett slags sil. så slås såväl
vask som osten här uti här får det sjel
renna. så uti ett fat sammabländas
grude 10. St ägg socker mandel. vilket slås
i en större kopparbunke. så tages osten
som är i dörslaget af runnen och hålles
uti nämnda bunke nu sammabländas
det ganska väl. och ses till att bun-
ken var väl fylld så sättes den i ugnen här
står den tills den blev bakt och litet
brunfläckig ofvanpå. ostkaka är
en ällkilling såsom efterrätt vid gille

N: 4

№ 1412

av Nyötk kokas söstost

4

Här tages 6. kanner nyötk slås i en kittel
 och varmes gummig sedan löses nyötker
 när den hafver locknat så småses den
 ett slag. Så sätter den öfver elden för
 att koka tillsammans både ost å vasle
 nu kokas det oafbrutit cirka 4. timmar
 efter tills det hafver kokt ihop att ett söstost-
 tapat bliver lagom fult. Så skall det reas av
 med gredde ägg. sockker och nyöt så att det
 bliver lagom tjockt. när nu söstost är kokt
 så uppreses den i söstostkapat som är ett sterr-
 tinfat. Som i gamla tidens fars gättern
 jag skulle tro att här är öfver 50. år sedan
 sådana fat tillverkades. som är antika nu
 söstost är en slags föring och kalas mat ännu
 här Småland. så ha vi ännu en slags
 föringss. och i gamla och i gamla tidens
 smörgårds bord alldrig felande sätt.

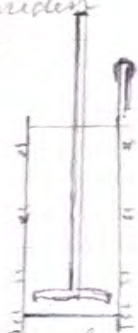
tillredes på följande sätt. att den söta
 mjolken sättes öfver elden när den ^{är} varm
 så nedlös den sura mjolken med ~~de~~ gräd-
 de uti. nu säres den den söta mjolken.
 när den sura sammansättes med den
 söta. som skall vara hälften av varje
 här bildas ost som samlas upp i en korg
 och sjölv runner. denna ost vändes om
 i korgen flera varv. sedan brynes den i
 ungsmunnen när man ildar i ugnen
 för bakning. man tager en björknäver
 laggen den på ungsrusten lägger osten
 afvandra. håller greslan i ungsmunnen så
 lågan slår ut ur ugnen så vrids man
 och vänder osten tillo skan. av värme å lågan
 bliver brunfläckig. så hafver man en
 fin och god brynost av blott litet söt å sur
 mjölk. som på smörgåsbordets läckraste rätt

är i både äldre och nyare tid det vanliga
 i den gamla tiden ystes den mesta ost till när
 korva. jengo på gräset för då var mjölken
 fetast. än i dag ystes julosten i Syat. Ostb
 på bondlandet ystes en massa ost både för
 eget behov och till avsal. god bond ost är
 långt bättre än Mejeri ost, här i orten vill var
 och en hafva sin julost. ystad och tillverkad
 av bondes hus mor. här görs nog flere olika
 sorters ost på bondlandet. utav Myölk tillverkas
 många olika slags maträtter i den gamla
 tidens mjölkkantringen. var som de togo
 vara på mjölken. den sattes i bunkar och
 fat som bestod av koppar, bläck och glas lura
 dessa mjölka fat sattes på långa höllor
 eller bräder. uppställda öfver dörrar uppe
 vid taket i boningsrummet eller hörnskåp
 här stoda bunkar å fat till de var boknad

N: 7

den musta mjölken skulle stå till den var
 locknad. då var där tjock grude eller påls som
 de sade den handskumades med en ske
 av trä eller horn flöt in förvaraden i en kruka
 av halv sänse 4. eller 5. kannor skryms rymd
 denna flötkruka hadde sin besternda plats
 framför spisen eller i någon vasa. när flöta-
 krukan blev full så ställdes den i den stora
 öppna spisen om qvällen i vissa dagar de skulle
 kärna någon gradning av greden förkors
 ej. utan det var att gna på i timtal om så
 föddrade. jick det inte första dagen så var
 att fastsätta dagen därpå blev det allt för drygt
 så trodes att det var rent av förtrollat så
 lades selverpenning i bultnen på kärnan.
 så i blar kunde det sent omsidor bliva smår denna
 när de länge stilit på. men de besennade ej
 att de voro själva vare skulden här till

i denna 7
 tjänar ut dag
 mandeppl öl
 med det var
 hälen i tuba
 som försöf
 ade ioulsen i
 guden

en laggad
 träkärna
 i gamla
 tiden

en ljun
 kärnel

denna
 tjerna var
 den allmna
 för tiden

na mjölkningen var värst så silades den på sil i äldre tid vanligen en träsil i des fördjupade Sänthorn ett hål antingen en granis viska i hålet eller silblek med en vespe under duken öfver hålet silades i fat mjölk byta av trä dessa renjordes varje morgon på somrarna lades de i Solokenet för torka. var silningen påjukt så fick vanligen barnen silsuppen av patta varm mjölk. På mindre ställe där de icke kunde föda en ko. så hadde de en jöt denna jöt lammade intet så mycken mjölk men den var fet och tjock mycket närande. långt tillbaka när någon blev angripen av lungsjuka så skapades en jöt så att den sjuka fick jötmjölk ja för fattigt folk var jöten bilig att föda hon åt lön sig och kö

att äta mjölk förkommer både sot blåsur
tyckmjölk locknad dels skummad å
dels med flöten på som är filebunke
som inblandas socker med riven
inpara uti. här fanns i Dalba bondhem
där gamla sura mjölkkräster medslags i
en större kanna här fick det stå och
jäsa vid beten så var att taga här
på sommaren var att taga en större
träspann med sig till ängarna vid
medagen äto med bejrlighet under
släter vid medags måltiden. Sådant
ginga intet för sig i våra dagar.
av all slag mjölk är den skummade
blåsur mjölkens osmakligaste
men i brist på någon annan så
går det att äta äfven den, i den
gamla tiden va det ju ingenting

Som de kunde få penningar för
 utan smör. det jelde 8. 9. 10. rixdaler
 pundet 40. högot 50. öu. Makern sedan
Skälprun. vid tjerning så fick ma tjern-
 mjölk öframpa denna kun någon gång
 vara mindre smörkuller hop samlatas
 och blev en ätra tjerngås. att på den tiden
 korna fingo en dålig fodring va det
 vanliga saure ströfoder lite eller
 inte mjölk något särskilt kraftfoder
 var intet tilljindig. att ysta ost och sälja
 var i den gamla tiden pänkoru intet nedvärt.
 juldosten som skulle bliva stor om de så
 skulle byta mjölk. så att 20 tal kärin-
 ger fingo hjälpas åt. så fingo de samlas
 prata och dricka sitt ostlagills kaffe,
 denna mjölk bytning kunde fortgå flera
 veckor vilket bruk annu lever kvar.

ystning Tillgår så att mjölken slås
 i en stor kittel och jummäs öfver elden
 lagom varm sedan öses löjot i som
 föru är utkryst i en slump mjölk. när
 den hafver ståt. så mjölken är locknad
 så röres den varsamt om så att osten
 delar sig ifrån vatten när det ståt en
 stund. så upptages osten i en ostkorg
 som är försed med osthanduk under
 så kramas osten så att vatten renar ur
 osten. sedan vändes osten med ny torr
 handk. flera gånger om dagen och flera
 dagars fortsättning. sedan toges osten
 ur korgen och läggdes ut på ett bord för
 att torka. så sättes vatten öfver elden för
 att koka när det koka så slår man ur sur
 mjölk vid det skär sig för ma tjock
 vatten som skummas upp i fat. som ätes

När nu lön vattlen ställt öfver natten så skum-
 : mas den av denna gredde tjärnas smör.
 Sedan kan lönvattlen ösas i en gryta sättas
 öfver elden och kaka nu i flera timmar tills
 man hafver $\frac{1}{4}$ del kvar så redes den med
 lite gredde ägg å vettemjöl så får man god
 Sötost. vid Söt mjölk uppkokningen slås man
 dreka så får man ätost ösura mjölkes
 skär sig ostu blis i klumpar. att mjölk upp-
 : värmes. och slås på gröt som är lämnad
 från föregående gåll. och användes såsom
 frukost mål förkommer. några ord om löns
 beudring. man gifver en späd kalv så mycket
 Söt mjölk som han kan dreka en timme för
 han skall slaktas. när nu inelver uttagas så
 tar man som nu mjölken är förvandlad
 till ost. med vatten rengör både osten å mag
 skinget väl sedan får det stå en dag

nu Tages ett halvstoj gredder en näve med
 komning 2 spetsglas kunnjäck. det omsöras ett
 tag. nu sönderplockas osten här omsöras väl
 inöses i magstringet tilltäppes med en
 spetsad träspita upphänges och torkas väl.
 detta löp användes nästan alltid när mjölke skall
 förvandlas till ost. mjölken uppvärms mera varligt
 i koppardär medre eller störe. som jerna massar för
 des mängd. osten upptages med dörlag och lägges
 i ostorgar. vid lörkning av ost nä osten ligger
 i korjen en vicka med ombytte av osthanduk
 en gång dagligen med det samma osten vändes
 lägges den uppå bord med lörduk under
 vändes dagligen när den är en månad
 kan den användas den ost man vill
 bevara länge lägg i säd. här kan den
 bibehålla sig i årtal ju äldre ost bliver
 ju bättre bliver den. ost kan förvaras flera år

vid kärnen av smör när greder skurit sig
 så drag man sakta i tårken upp och ned när
 började att samlas riktade de det som man
 sedan lades smörret upp i stora svarvade
 träfat och brättades sedan saltades. och
 lades ned i stora träkinnor på somrarna
 ja flere pund smör i var kinnor kördes
 åt städerna å såldes för 9. 10. 11. kronor pundet
 på vintern slog det alltid ihop i smörgåser
 eller smörtrelingar som det kallades.
 att smör formor i både äldre och yngre
 tid haver varit brukliga det är det troliga
 av glas å mutall. å att ett smörgåsbord
 kan framvisa alla konstens sätt att
 upplägga smör det haver alltid varit.
 att förvara smör att det ej skall bliva
 masket. lägga det i glas eller sänse
 burk sätta glasskivar i smörret haller det sig